

Elementy teorii argumentacji

Informatyka 2024/25 (wykład 30h)

I. Przedmiot i podstawowe zagadnienia teorii argumentacji

1. Problematyka argumentacji w nauce i filozofii.
2. Historia, współczesne nurty i tematyka badań.

II. Makrostruktura argumentacji

1. Wypowiedź argumentacyjna i pojęcie argumentu. Perswazyjno-performatywny charakter wypowiedzi argumentacyjnej w świetle teorii aktów mowy.
2. Budowa argumentów I. Struktury standardowe (argumenty proste, szeregowy, równoległy, seryjne).
3. Budowa argumentów II. Elementy dialektyczne (argumenty indukcyjne i zdania podcinające).
4. Budowa argumentów III. Rozumowania założeniowe i klasyfikacja rozumowań.
5. Formalne ujęcie struktur argumentacyjnych. Diagramy argumentacyjne.
6. Kontrargumenty i relacja ataku.

III. Ocena argumentacji

1. Błędy w sformułowaniach myśli (amfibolie i ekwiwokacje) oraz interpretacja przesłanek i konkluzji argumentu. Implikatura konwersacyjna i maksymy konwersacyjne.
2. Poprawność materialna argumentacji i *petitio principii*. Semantyczne pojęcie prawdy a syntaktyczne pojęcie dowodu. Twierdzenie Tarskiego o niedefiniowalności prawdy i twierdzenie Gödla o niezupełności arytmetyki.
3. Logiczne problemy z definicją kłamstwa. Prawdziwość a szczerść wypowiedzi.
4. Argumenty dedukcyjne. Metoda konstrukcji i deduktywizm w badaniach nad siłą argumentów. Analiza argumentacji dedukcyjnej na przykładzie logiki nazw.
 - a) Definicja nazwy, desygnat i zakres nazwy. Stosunki między zakresami nazw.
 - b) Klasyczne zdania kategoryczne i ich interpretacja ekstensjonalna. Diagramy Venna.
 - c) Prawa kwadratu logicznego. Prawa konwersji, obwersji i kontrapozycji. Klasyczne sylogizmy kategoryczne.
5. Argumenty niededukcyjne. Schematy argumentacyjne (mikrostruktura argumentacji) i krytyczne pytania.
 - a) Problematyka błędów w argumentacji. Zasady konstruktywnego dialogu i tzw. dekalog pragmatyko-dialektyczny.
 - b) Przegląd rodzajów argumentów ze szczególnym uwzględnieniem argumentacji z autorytetu, *ad hominem* i z podobieństwa.

IV. Wybrane modele oceny siły argumentu (appendix)

1. Podejście strukturalne.
2. Podejście dialektyczne.
3. Abstrakcyjna teoria argumentacji.
4. Podejście empiryczne.

Literatura:

- [1] Ajdukiewicz, K., *Zarys logiki*, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.
- [2] Ajdukiewicz, K., *Klasyfikacja rozumowań*. [w:] *Język i poznanie*, t. II, Wydawnictwo Naukowe PWN.

- [3] Grice, H.P., *Logika a konwersacja*, [w:] Barbara Stanosz (red.), *Język w świetle nauki*, Czytelnik, s. 91-114.
- [4] Hołówka, T., *Kultura logiczna w przykładach*, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- [5] Marciszewski, W. (red.), *Mała encyklopedia logiki*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich
- [6] Schopenhauer, *Erystyka, czyli sztuka prowadzenia sporów*, Oficyna Wydawnicza Alma-Press.
- [7] Szymanek, K., *Sztuka argumentacji. Słownik terminologiczny*, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- [8] Szymanek, K., Wieczorek, K. A., Wójcik, A. S., *Sztuka argumentacji. Ćwiczenia w badaniu argumentów*, Wydawnictwo Naukowe PWN. [lub nowe wydanie (2021) z nieco zmienionym podtytułem: *Rozszerzone ćwiczenia w badaniu argumentów*]
- [9] Tarski, A., *Prawda i dowód*, [w:] *Pisma logiczno-filozoficzne*, t. I, *Prawda*, s. 292-332
- [10] Tokarz, M., *Argumentacja, perswazja, manipulacja*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

* podstawowa jest pozycja [8], pozostałe mają charakter uzupełniający i rozszerzający